

Obrtnija.

Pristojbinski ekvivalent.

(Konec.)

Protizakoniti fiskalizem.

Tista določba pristojbinskega zakona, s katero smo se bavili (T. P. 106 B. e. opom. 1.) ima še prav zanimiv privesek. Ta se glasi:

„Pristojbinski ekvivalent se ne sme predpisati družbam za skupno pridobivanje, ki niso ustanovljene za dlje časa kakor za 15 let“.

Iz tega misli finančno ministrstvo, da sme per argumentum e contrario sklepati, da so vse družbe ustanovljene za dlje kakor 15 let pristojbinskemu ekvivalentu podvržene, kar je seveda flagrantna krivica in drugega nič kakor jasno izhaja iz tega, kar smo pisali v prejšnjih številkah o tej zadevi. Ta poskus ni drugega, kakor protizakonito fiskalično nasilstvo.

Sploh je vse tolmačenje zakona, kakor je obsega naredba finančnega ministrstva z dne 14. julija l. 1900 svojevoljno fiskalično in v najdirektnejšem nasprotju z nameni zakonodajalca, da še več, naravnost protiustavna prememba veljavnega zakona.

Vsled tega je liberško trgovsko društvo podalo obširno in temeljito spomenico na vlado, specielno na finančno ministrstvo. V tej spomenici zahteva, naj se vlada drži duha in besedila veljavnega zakona, zajedno pa naj sproži, da se zakon v državnem zboru tako spremeni, da se ne bo več mogel zlorabljati po znani fiskalni navadi.

Zdaj cirkulira po vsi Avstriji v tem smislu sestavljena peticija na poslansko zbornico. Želeti bi bilo, da dobi ta peticija tudi pri nas kar mogoče največ podpisov, zakaj, za nas je stvar še posebne važnosti, ker je jako mnogo taci trgovskih in obrtniških družb, največ taci, ki štejejo po dva člana, in za katere pomeni pristojbinski ekvivalent jako občutno breme.

Gospodarska zveza v Ljubljani je imela v torek svoj občni zbor pod predsedstvom dr. Šusteršiča. Iz poročila ravnatelja „Gospodarske zveze“ je razvideti, da je tekom leta 1900 pristopilo 36 hranilnic in posojilnic z deleži I. vrste, 34 hranilnic in posojilnic z 42 deleži II. vrste, 33 konsumnih društev z deleži II. vrste, 25 trgovcev, 11 obrtnikov in 1197 rednih članov. Ob novem letu 1901 je pristopilo 200 rednih in 10 trgovskih članov, 28 zadrug z deleži II. vrste in 1 zadruga z deležem I. vrste. Promet „Zveze“ znaša 2.583.778 kron primankljaj znaša 10.547 kron 43 vin.

Kmetijstvo.

Letošnja zima in njen vpliv na vinograde.

Letošnja zima bila je izvanredno ostra in dolga. Zato so pa tudi njene posledice izvanredne. V mnogih krajih pozebli niso le orehi, marveč tudi drugo sadno drevje. Pozeble so breskve, marelice, da še celo hruške in jablane. Posebno žalostne posledice letošnje zime vidimo pa po vinogradih. V nizkih legah so trte jako močno pozeble, v višinah ne. Stare necepljene so razpokale v starem lesu. Počrnela so jim na mladikah očesa, pozeble so pa tudi mladike same. Kaj čudno pri letošnjem pozebljenju še prav mladih cepljenih trt je pač to, da so jim pozebla najspodnejša, najnižja očesa, izven snega ostala pa niso pozebla. Še bolj čudna prikazen pri letošnji pozebi še prav mladih cepljenih trt je pa ta, da so pozeble podlage same, ne pa evropski del trte. Tako pozeble so večinoma šele v lanskem in predlanskem letu zasajene ali zagrubane cepljene trte. Že celo velja to o trtah, cepljenih na rupestris podlago. Tako pozeble trte so v evropskem delu večinoma nepozeble, pozeble so pa tikoma pod požlahtnitvijo, in naj si bodi, da so bile čez zimo z zemljo zasute. Vse te prikazni nizkega pozebljenja spričujejo, da je bil pač vzrok pozebljenja sledeči: Ko so bile v februarju trte zametene, pričelo je deževati. Dežnica in snežnica, stekla sta se dol k zemlji, katera je pa zmrznjena bila in tam spremenila se je s snegom vred v led, kateri je trte dlje časa obdajal. V ledu so pa trte seveda morale pozebsti. Sicer je pa ravno po letošnji zimi dognano, da je rupestris podlaga, bodi si že metalika ali pa montikola, za naše podnebne razmere preobčutljiva.

Zanimivo je zvedeti, katere na ameriške podlage cepljene evropske vrste so najmanj pozeble. V tem oziru podaja vinograd grmske kmetijske šole v Cerovcih pri Smolinivasi najboljše podatke. Tam se kaže, da nista zelenika in laški rizling čisto nič pozebla, žametasta črnina pa le prav malo. V ravno tem vinogradu se skazuje tudi španjol in beli burgundec proti zimi le prav malo občutljivi sorti. Žal in zopet žal, da se je pa kraljevina kaj občutljivo pokazala, kajti ona je grdo pozebla. In to ne ravno v nizki legi, ampak že precej v višini. Kaj občutljivi sta tudi modra frankinja in portugalka. Ker novi cepljeni vinogradi že kar strašansko dosti stanejo, kazalo bode pač, glede izvolitve sort pri cepljenju se tistih držati, katere so letošnji zimi dobro kljubovale. Cepiti bode torej kazalo zeleniko (dasiravno so ji nekateri strokovnjaki jako neprijazni) žametasto črnino, italijanski rizling. Sicer treba pa vedeti, da je letošnja zima tudi po drugih vinorodnih deželah tako nemilo gospodarila kakor pri nas ali pa še veliko hujše. Tako je čitati po časnikih prežalostna poročila iz Italije, posebno pa iz južnih Tirol, da so tam trte večinoma vse mrtve. Močno

tožijo o pozebi tudi po Ogrskem, Nižje Avstrijskem in Štajerskem.

Vpraša se tedaj, kaj početi s cepljenimi trtami, katere so do tal, torej do ameriške podlage pozeble? Take trte kaže koncem maja odkopati, da zaženejo iz tal iz zemlje, in tako nastale poganjke oziroma mladike treba prihodnje leto nizko pri tleh cepiti. Najbolje bode pač pozeble trte odkopati, njih iz tal zagnane poganjke letos pri miru pustiti, drugo leto na palce (čepe) rezati, in na palcih nastale poganjke prav nizko pri tleh na zeleno cepiti.

Kmetijske raznoterosti.

Kako ozdraviti preobjedo pri goveji živini? Izkušeni posestnik Fr. Dolinar iz Griž nasvetuje kot popolnoma zanesljivo sredstvo proti napihnenju govedi ob sveži travi in detelji: Navadno maslo se razbeli ter polije z jesihom. Ta zmes se vlije topla, a ne prevroča napihneni živini v gobec. Takoj upade trebuh.

Stari grah, kako ga kuhati? Stari grah, o katerem menimo, da je nerabljiv, namočimo za 12—15 ur v mrzli vodi, nato vodo odcedimo ter pustimo grah v posodi na gorkem za dva dni, da mu med tem časom začnejo lupine pokati. Šele potem se dene kuhati v resnici in ima okus enak novemu grahu.

Kako bučele napeljati k rojenju? Mnogokrat se zgodi, da so čebele že popolnoma pripravljene za rojenje, dneve in tedne se obirajo pred panjem, kjer jih željno pričakuje marljiv čebelar, ali — roja le še ni! Neki strokovnjak v tej reči poskusil je to sredstvo: Privezal je mrtvo matiko na nit ter jo po malem spustil med čebele na čelu panja. Od tam jo je vzdignil spet v zrak in roj je šel za najo. Ta poskušnja se lahko napravi, saj ni — draga.

Poučni in zabavni del.

Mlada bogatinka.

Gospodična Hermina je velezanimiva prikazen mej manj zanimivimi prebivalci tržca Doline.

Kakor storijo radi veliki in mali pisatelji, naj vam tudi jaz osvetlim najprvo nje zunanost.

Gospodična Hermina je srednje postave, lica rudeč-kastobledega, menj obilega — suhega, očij sivih, vsiljivih, skrajno neprijaznih, pogleda kratkega, hoje jako interessante. Ako ti Bog dodeli priliko, da jo vidiš hiteti skozi trg, morajo se ti ustnice nagrbančiti na silen nasmeh, kajti nje korakanje ni več korakanje, ampak preširno drsanje s čevljički po cestnem prahu. Nežno, drobno glavico pripogne „gracijozno“ nekoliko naprej — oprostite, nje vid ne sega čez deset korakov, tedaj je potrebno, da opazuje tla — roke mično skrči baš tako kakor ptič peroti, kadar se pripravlja za letanje, in daleč okoli odmeva izpod njenih čevljičkov: drs, drs, drs. Hudomušni ljudje se drznejo trditi, da vso težo njene telesca tvori le obleka in si dovoljujejo delati opazke, da gospica Hermina ni varna pred močnim

vetrom, kajti prav lahko bi se prigodilo, da je radi nje lahkote odnese v šinje višave. Jaz kot nepristranski opisovatelj ne rečem k tem besedam ne dá ne ne, pač pa lahkega srca in mirne vesti izrečem definicijo: gospodična Hermina ni preveč lepa, niti ne prikupljena. Tudi je ž njo težko občevati, kajti ona zahteva, da se govori ž njo bolj glasno, menda nje ušesni organ ne deluje tako natanko in precizno, kakor pri drugih normalnih ljudeh, ali ka li. Navzlic temu pa ji baje v devetih župnijah ni enakih, kaj še boljših igralk na glasoviru. — Rad bi ji naštel še kaj dobrih lastnostij, zmožnostij in vrlin, pa pri vsi svoji dobri volji ne morem, ker je, žal, sicer dobra narava ni odičila in okičila ž njimi . . . Vender pa ima gospica Hermina nekaj posebnega, na kar je zelo, zelo ponosna. Gospodična Hermina je — petična, bogata. Nje oče je prišel od daleč v Dolino in tu si nakopičil in nagromadil bogastva, da velja za prvega veleposestnika in kapitalista v vseh bližnjih krajih. Torej na bogastvu sedi gospodična Hermina, na velikanskem bogastvu!

Vsakdo bi mislil, da so se ženitve željni samci kar trgali za njo, da je imela od blizu in daleč bogatih in revnih, omikanih in neomikanih, starih in mladih kavalirjev in snubačev. Pa ni bilo tako! Nje sestra se je pač imenitno omožila nekam na Hrvatsko — bila je ženska obdarjena z obilico dobrih svojstev, — in ko so tudi njej gospici Hermini prisvetila blažena leta, v katerih dekletu kri po žilah kipi in vre, ko ji srce neutolaženo bije, ko se njegove duše poloti hrepenenje po . . . po . . . možu, tedaj so se tudi njej podile po glavi misli, tedaj si je tudi ona želela nečesa . . . Zahvaljena bodi Fortuna, da nisi pozabila sicer zapuščine gospodične Hermine.

* * *

Lepega jesenskega popoldneva, ko se je gospica Hermina na vrtu za hišo zibala v gugalnici, pridrži na dvorišče domača kočija. Iz nje stopi z dvema otročičema njena sestra, soproga sodnika Jurkoviča, ki je zopet prišla rojstvu kraj obiskat, in pa visoka, inteligentna moška postava. Po običajnem „ginljivem“ pozdravu se tuj gospod predstavi gospodič Hermini: Josip Ljubič, profesor v V. Hermina je bila strašno vznemirjena in presenečena, kajti prihod je bil sicer naznanjen za danes, toda na vrtu se je bila udala, dekliškemu premišljevanju in sanjarjenju, in ura prihoda jo je prihitela. Gospa sestra vêde otroka v sobo, gospodična Hermina pa spremlja gosta.

Profesor Ljubič je bil namreč najiskrenejši prijatelj gospoda Jurkoviča, in vedno dobro došli gost cele njegove rodbine. Izvedel je, da ima gospa Jurkovičeva mlado za množitev godno sestro, in ker je bil njegov drug zadržan posetiti si tasta, in ko mi je ponudil priliko, da si pogleda krasoto slovenske zemlje, sprejel je profesor z velikim veseljem to ponudbo.